

De Haagse zegetocht van twee leraren



Leerlingen van De Bogaard in Ravenstein maken een toets. Een Kamermeerderheid wil dat de inspectie minder op toetsresultaten let.

Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

De minister van Onderwijs wilde hun boek aanvankelijk amper in ontvangst nemen. Nu zijn docenten René Kneyber en Jelmer Evers een serieuze machtsfactor in Den Haag.

RIK KUIPER

Dat twee 'eenvoudige' docenten op middelbare scholen zo snel iets teweeg konden brengen in het onderwijs? Nee, daar hielden René Kneyber (36) en Jelmer Evers (38) geen rekening mee toen Het alternatief uitkwam. Maar nu, een klein jaar later, hebben de Tweede Kamerfracties van VVD en PvdA veel van de plannen die ze in hun boek opperen geadopteerd. Gaat er dus iets veranderen in het onderwijs?

Ja, zeggen de twee fracties, die het eens lijken te zijn geworden over een aantal hete hangijzers. De toelatingseisen voor lerarenopleidingen en pabo's moeten strenger worden. Goede docenten moeten betere salarissen kunnen krijgen. De inspectie moet minder op toetsresultaten letten, en meer op de cultuur op een school.

Want ja, die cultuur moet veranderen. Op scholen moet sprake zijn van een verbetercultuur, zeggen ze: een professionele cultuur waarin leraren meer

samenwerken, elkaars lessen bezoeken en van elkaar leren. In netwerken zouden ze bovendien kennis moeten uitwisselen met collega's van andere scholen. De leraar, kortom, moet weer een vakman worden - de spil van ons onderwijs.

En daar gaan de VVD en de PvdA zich voor inzetten, met dank aan de lobby van Kneyber, Evers en andere professionals uit het veld.

De zegetocht van Kneyber en Evers begon moeizaam. In oktober op de Dag van de Leraar overhandigden ze het eerste exemplaar van hun boek aan minister van Onderwijs Jet Bussemaker. Dat ging stroef, herinnert Kneyber zich. 'Ze wilde het boek niet op het podium in ontvangst nemen, maar ernaast. Ze keek er moeilijk bij. En ze liet meteen blijken dat ze het met veel dingen oneens was. Zo willen wij op den duur de Onderwijsinspectie afschaffen, omdat we vinden dat scholen waar een professionele cultuur heerst zelf de kwaliteit in de gaten kunnen houden. Daar voelde ze niets voor.'

Kneyber en Evers hielden moed. Ze spraken in zaaltjes op congressen en bij bonden en raden, en op veel plekken kregen ze de handen op elkaar. Ondertussen probeerden ze de politiek te masseren. Kneyber stuurde een boek naar de SP-fractie, en vrij snel las Kamerlid Jasper van Dijk er een passage uit voor in de Tweede Kamer. Bussemaker reageerde nu positiever.

Kneyber nam contact op met Pieter Duisenberg van de VVD, die hem uitnodigde op het Binnenhof met de onderwijswoordvoerders van VVD en PvdA te komen praten. 'Ze vonden het interessant dat we niet alleen kritiek hadden, maar ook een plan hoe het wel zou moeten', zegt Kneyber. 'En dat we de schuld niet

alleen bij de politiek leggen, maar ook bij de beroepsgroep: leraren moeten zelf ook meer initiatief nemen.'

Tijdens het gesprek ontstond het idee om een groep mensen uit de praktijk - leraren en schoolleiders die zich al eens in het debat hadden geroerd - uit te nodigen om na te denken over het onderwijs. Misschien konden ze samen tot een langetermijnvisie komen.

En zo kwamen in maart negen mensen uit het veld bijeen om te praten over de toekomst van het onderwijs. 'De Kamerleden zaten erbij, maar bemoeiden zich er niet mee', zegt Kneyber. 'Ze waren echt benieuwd wat wij als leraren en schoolleiders wilden. Dat siert ze.'

Opvallend is dat de vakbonden en de brancheorganisaties als de PO-raad en de VO-raad niet uitgenodigd waren. 'We wilden een nieuwe invalshoek', zegt VVD-Kamerlid Karin Straus, die vanaf het begin betrokken was. 'Die partijen verkondigen toch vaak een conservatief geluid, terwijl wij op zoek waren naar vergezichten.'

Na een paar uur praten waren de specialisten het op grote lijnen eens. De verbetercultuur stond voorop. Het vak moest aantrekkelijker worden, zodat ambitieuze, slimme mensen weer leraar willen worden. En er moest een sterke beroepsgroep komen, die echt iets te vertellen heeft in het onderwijs.

Drie sessies later was de notitie Samen leren: aanbevelingen uit het onderwijs gereed, met daarin elf plannen. De VVD en de PvdA adopteerden de notitie en beloofden hun best te doen de veranderingen mogelijk te maken. Waar nodig zullen ze proberen wetten aan te passen.

'Maar de verandering moet vooral vanuit het veld komen', zegt Loes

Ypma van de PvdA. 'De politiek moet de ruimte bieden zodat leraren hun beroepstrots weer terugkrijgen.'

Gaan de plannen slagen?

De VO-raad, de koepel van scholen in het voortgezet onderwijs, toont zich alvast enthousiast. 'Mijn eerste indruk is buitengewoon positief', zegt voorzitter Paul Rosenmöller. 'Het sluit grotendeels aan bij de vernieuwingsagenda die wij zelf dit jaar hebben opgesteld.'

Ben Hoogenboom, dagelijks bestuurder van de Algemene Onderwijsbond, is iets minder gerust. Hij stelt dat de juiste thema's in de notitie aan bod komen, maar ziet 'opvallend veel wensdenken'. 'Ik heb mijn twijfels bij de uitwerking van sommige plannen. Het is mooi dat ze minder onbevoegde leerkrachten voor de klas willen, maar hoe gaan ze dat voor elkaar krijgen?'

Minister Bussemaker en staatssecretaris van onderwijs Sander Dekker lijken ook nog niet gewonnen. 'Sommige ideeën sluiten naadloos aan bij de veranderingen in het onderwijs die wij al in gang hebben gezet, andere zijn zeker interessant om te verkennen. We gaan dus graag zelf met de initiatiefnemers in gesprek.'

En René Kneyber? Die is tevreden. 'Vrijwel alle ideeën uit ons boek zijn in de notitie terechtgekomen', zegt hij trots. 'Alleen het afschaffen van de inspectie niet. Maar dat is misschien iets voor de toekomst.'

WAT MOET ER VERANDEREN

?

De opvallendste plannen uit Samen leren: aanbevelingen uit het onderwijs, waar VVD en PvdA zich achter hebben geschaard.

-Strengere toelatingsbeleid bij pabo's en docentenopleidingen.

- Minder vakken in het voortgezet

onderwijs, waardoor leraren meer tijd doorbrengen met leerlingen. Zo is er meer ruimte voor verdieping en reflectie.

- Aantrekkelijker arbeidsvoorwaarden: goede docenten moeten beter beloond kunnen worden.

- Een onafhankelijke vereniging van leraren, die vooroploopt in de professionalisering van het onderwijs, maar niet strijdt voor arbeidsvoorwaarden.

- Een lerarenregister, waarin de opleiding en bijscholing van leraren geregistreerd wordt.

- Een innovatiefonds waaruit leraren geld kunnen krijgen om vernieuwende ideeën uit te proberen.